KDV magazine

voor de keten **duurzaam varkensvlees**

nr. 01.

THEMA: KLIMAAT

Martin van 't Klooster:

"Hij is een soort coach voor me"

Gezonde varkens door dagontmesting

Betere bodem door betere mest

Jaarverslag KDV 2022

DUURZAAM VARKENSVLEES

Echte oplossingen voor échte boeren

Keten Duurzaam Varkensvlees (KDV) staat voor een duurzame manier van varkens houden. We zijn een 100% Nederlandse keten met al meer dan 250 aangesloten boerderijen, vleesverwerkers, slagers, en retailers. Onder duurzaam verstaan we: blijvende verbeteringen op het gebied van dierenwelzijn én milieu. Een integrale benadering die ons van single issue-initiatieven onderscheidt. Voor een toekomstbestendige varkenshouderij focussen we ons op 8 thema's.

1 **Gezonde dieren**
We hanteren zeer strenge eisen op het gebied van onder andere antibioticagebruik, salmonella en slachtbevindingen.

2 **Zorg voor moeder en big**
Onze biggen blijven langer bij de moeder en zij krijgt nestbouwmateriaal rondom de geboorte van de biggen.

3 **Leefomgeving van het dier**
Door dagontmesting verbeteren we het stalklimaat. In de stallen is afleidingsmateriaal, zoals luzerne, aanwezig.

4 **Mineralenkringloop**
We brengen de mineralen uit de mest terug in de kringloop en beperken verlies van mineralen door de benutting bij de dieren te verbeteren.

5 **Biodiversiteit en bodem**
We zetten in op zo min mogelijk hoeveelheden koper en zink in het voer en beperken het gebruik van antibiotica, zodat we het bodemleven via de mest zo min mogelijk verstoren.

6 **Energieneutraal**
Door energiebesparing, dagontmesting, directe mestbewerking en digestaatbehandeling willen we de keten energieneutraal maken.

7 **Vleeskwaliteit**
We produceren hoogwaardig voedsel. Het voer dat deelnemers hun varkens geven, moet voldoen aan de KDV-grondstoffenlijst. Alle soja in het varkensvoer moet RTRS-gecertificeerd zijn.

8 **Smart Farming**
Dankzij een innovatief systeem van elektronische oormerken hebben we het ultieme track en trace systeem gerealiseerd. De biggen krijgen bij geboorte een oormerk in met een RFID-chip. Hierdoor is van ieder individueel dier de gehele geschiedenis bekend.

DUURZAAM VARKENSVLEES

Colofon

Dit is een uitgave van Stichting Keten Duurzaam Varkensvlees
Redactieraad: Jaap de Wit en Anne-Marie van Bussel - **Redactie:** Christianne de Kort, Simone de Clercq - **Vormgeving:** Kirsti Alink - **Fotografie:** Angela Buser, Renée van der Heide, Jens Haugen, Topigs (p.3), Jeroen Bouman (p. 27) - **Productie:** www.caplan.nl

Het is een wederom een bewogen jaar geweest. De situatie in Oekraïne, extreme energieprijzen, duur varkensvoer, een politieke aardverschuiving en het stikstofdossier dat een steeds grotere rol speelt. Zaken die allemaal impact hebben op ons bestaan.

In een familie ben je er voor elkaar in goede en slechte tijden, altijd met het oog gericht op de toekomst. Zo werkt het ook bij familiebedrijf Westfort, en in haar kielzog de Stichting Keten Duurzaam Varkensvlees. We kijken vooruit en proberen met elkaar door innovaties en nieuwe ontwikkelingen een positieve blik te behouden.

Het afgelopen jaar hebben we geïnvesteerd in onderzoek naar dagontmesting, naar onze CO_2-foorprint, er zijn stappen gezet op het vlak van smart farming en we nemen deel in een pilot voor het elektronisch oormerk. Ook het vermelden waard is dat we goede gesprekken met retailers voerden om een betere schappositie te verwerven voor het KDV-product. Samen met onze leden werken we zo hard aan een branche die ook voor toekomstige generaties interessant blijft.

Voor u ligt het KDV-jaarverslag in de vorm van een magazine. Het is ons streven om dit magazine meerdere keren per jaar uit te geven. Om over elkaar te lezen, van elkaar te leren en de dialoog aan te gaan met iedereen die meer wil of moet weten over onze mooie boerenbedrijven.

Dit magazine heeft als thema ‘Klimaat’. Omdat klimaat onze activiteiten op allerlei manieren beïnvloedt en omdat wij invloed kunnen hebben op het klimaat door onze werkwijze. Het doel van het blad is het bieden van een handelingsperspectief, met name voor onze aangesloten leden. Daarnaast willen we handvatten bieden om het juiste verhaal te kunnen vertellen. Te laten zien hoeveel we als keten en als KDV doen aan verduurzaming en welke effecten dat heeft.

We zijn trots dat we met elkaar ieder jaar weer zoveel stappen maken en we hopen met onze leden op de ingeslagen weg door te kunnen gaan. Samen zorgen we voor een prachtige branche die toekomstbestendig is en bestaansrecht heeft en houdt.

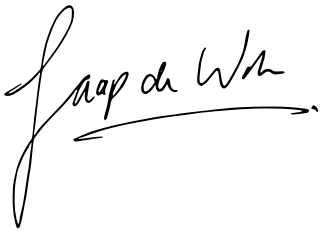

Jaap de Wit jr.
Voorzitter Stichting Keten Duurzaam Varkensvlees

“In een familie ben je er voor elkaar in goede en slechte tijden, altijd met het oog gericht op de toekomst.”

In the spotlight:
York-varken anno 2023

Vijfentwintig jaar geleden was de marktvraag anders dan nu. Het Piétrain-ras voldeed het best aan de eisen van onze KDV-afnemers. Het ras geeft veel vlees en een goed rendement.

SMAAKONDERZOEK

KDV is altijd in ontwikkeling en op zoek naar nieuwe mogelijkheden. Zo werd 4 jaar geleden een uitgebreid onderzoek uitgevoerd in samenwerking met PIC en het Centrum voor Smaakonderzoek (CSO) uit Wageningen, om te kijken of er significante smaakverschillen waren tussen verschillende varkensrassen. Die waren er niet.

VOORUITGANG

De afgelopen jaren is er veel vooruitgang geboekt in de genetica. De zeugenlijnen hebben zich steeds verder ontwikkeld. Zeker met de opkomst van de TN70 zeugen is de noodzaak om te kiezen voor een Piétrain-beer minder noodzakelijk. We zien juist dat een kruising met een York-eindbeer vleesvarkens geeft die goed passen bij onze huidige KDV-klanten.

VITALE, STERKE BIGGEN

Via elektronische dierherkenning blijkt dat een York eindbeer vitale, sterke biggen geeft met een grote genetische groeipotentie. Deze eindbeer geeft een robuuste big, met substantieel hogere groei, minder uitval tijdens de opfokperiode en goede slachteigenschappen. Bovendien past het huidige York-varken goed bij de marktvraag. Daarom zetten we het York-varken anno 2023 graag even in het zonnetje.

03 Voorwoord door **Jaap de Wit jr**.

04 In the spotlight: het **Westfort Yorkvarken**

05 Interview met **Egbert Kruiswijk**

09 **Zo vader, zo zoon:** Martin en Henk van 't Klooster

10 **Facts & Figures**

11 Interview **Piet Lunenberg** over energie en restromen

14 Van restjes naar **hoogwaardige eiwitbron**

16 Daarom werk ik bij Westfort: **Arjan van der Heide**

17 Recept **varkenshaas**

18 Onderzoek: **Dagontmesting** zorgt voor gezonde varkens

20 Interview **René Klein**, ministerie LNV

22 **Smart Farming:** nieuwe features in de MijnWestfortapp

24 Betere bodem door **betere mest**

26 Minder stress dankzij **slim oormerk**

28 **Jaarverslag** Stichting KDV juni 2021-juni 2022

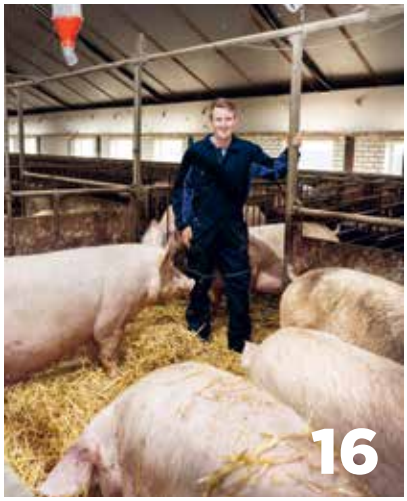

"Minder stress dankzij slim oormerk"

“Ik wil toekomst-perspectief bieden”

Verwaarden van het varken

In de jaren ’80 fietste Egbert Kruiswijk rond in Loenen en omgeving om bij boeren aan huis koeien en varkens te slachten. In de omgebouwde schuur op de boerderij van zijn ouders verwerkte hij het vlees. Inmiddels staat hij aan het roer bij een van de modernste vleesbedrijven ter wereld. Tijden veranderen, en snel ook. Het is de kunst om daarin voorop te blijven lopen. Dat vraagt om een duidelijke visie, een flinke dosis lef en doorzettingsvermogen. Laat dat maar aan Egbert over.

Egbert, hoe zie jij de toekomst voor je?
“De weg die we ingeslagen zijn om alles voor de laagste prijs te leveren, is niet langer houdbaar. De markt ziet nu ook in dat het anders moet, maar is nog zoekende hoe dat in te vullen. Overschakelen op bio? De ambitie vanuit de overheid ligt er wel, maar het is de vraag of de consument bereid is om die prijs te betalen. Wij zijn de afgelopen jaren veel in gesprek geweest met retailers. Die zien ook dat ze wel stappen moeten maken naar producten die beter zijn voor mens, dier en milieu. Ik heb hele goede hoop dat we binnenkort samen met de Superunie een langdurige samenwerking aan kunnen gaan. Hiermee zouden we de hele keten toekomstperspectief kunnen bieden. En ja, dat is nieuw en spannend zo’n langetermijnsamenwerking, maar we hebben die portie lef vanuit retail nu hard nodig om te laten zien hoe het ook kan.”

Op welke manier kan Westfort bijdragen aan producten die beter zijn voor mens, dier en milieu?
“Op dit moment worden de KDV-producten voornamelijk geleverd aan grossiers. En die leveren weer door aan slagers. Ongeveer driekwart van het vlees dat je bij de slager vindt, is afkomstig van KDV-boeren. Zij zien in dat duurzaam vlees ook

“We doen wat we kunnen om marktvraag en idealen met elkaar te laten samenkomen”

van betere kwaliteit is. Er liggen nu met name kansen voor retail om over te stappen op beter vlees. Maar daarvoor hebben we wel langetermijnsamenwerking nodig. Op die manier kunnen wij boeren een extra premie betalen waarmee zij kunnen investeren om nog meer het voorbeeld van ‘De stal van de toekomst’ te kunnen volgen. Onder de huidige certificering zorgen we met dagontmesting voor fors minder ammoniakuitstoot en dus een betere luchtkwaliteit voor dier, boer, buur en natuur. Ook de Antibioticavrij Leven Garantie is een belangrijk kenmerk van de certificering. Dat is voor onze Italiaanse klant de voornaamste reden om met ons samen te werken. Wat mij betreft mag 5 weken spenen ook een standaard worden voor de certificering. Langetermijnsamenwerkingen bieden houvast waardoor we kunnen doorontwikkelen. En dan snijdt het mes aan twee kanten.”

Komt die meerprijs dan ook bij de boer terecht?
Boeren die nu meedoen met het KDV-programma krijgen een premie voor de Antibioticavrij Leven Garantie. We willen ze ook graag een Stal van de toekomst- premie gaan geven, waarmee ze verder kunnen ontwikkelen. En dat heeft dan ook weer een gunstige invloed op de kostprijs van de boer. Een goede luchtkwaliteit en sterke biggen zorgt nu al dat boeren kunnen besparen op kosten voor de veearts en antibiotica. Met de extra premie kunnen ze investeren in mestverwerking op het bedrijf, wat zorgt voor lagere mest- en energiekosten. De boer houdt er dus veel meer aan over. Naast de financiële waardering en afzetgarantie biedt het voor een boer ook een prettigere werkomgeving wat beter is voor de gezondheid.”

Als je terugkijkt naar waar je ooit bent begonnen, wat is voor jou dan de grootste verandering?
“Op de boerderij in Loenen was het leven veel eenvoudiger. Dat mis ik wel eens als ik me besef hoe complex de wereld is geworden. Vroeger was ik echt trots op m’n vak. Nu moet je uitkijken wat je zegt. Er is zoveel negatief nieuws waar je bijna niet tegenop kunt. Wij hebben ons bedrijf met de beste intenties opgezet en we doen wat we kunnen om marktvraag en idealen met elkaar te laten samenkomen. We moeten de markt in beweging krijgen om een duurzame keuze te maken. Op die manier kunnen we boeren perspectief en houvast bieden. Ik ben ervan overtuigd dat het ons gaat lukken.”

MARTIN EN HENK VAN ’T KLOOSTER

”De vrijheid en flexibiliteit, je eigen baas zijn en de mogelijkheid om je dag zelf in te delen.” Voor Martin van ’t Klooster (30) heeft het boerenbedrijf volop aantrekkelijke kanten. Van kinds af aan wilde hij boer worden, net als zijn vader en zijn opa die de boerderij in 1956 oprichtte. Martin ging als vanzelfsprekend naar de Hogere Agrarische School.

Sinds 2016 heet het familiebedrijf ‘Maatschap Van ’t Klooster-De Vries’ en is de opvolging geregeld. Vader Henk (62) verzorgt nu nog de koeientak die broer Richard (28) in de toekomst zal overnemen. Martin is verantwoordelijk voor de varkenstak en moeder Fetsje (60) biedt waar nodig ondersteuning. Vader en zoon lopen elkaar dus niet in de weg, integendeel. ”Hij is een soort coach voor mij en zorgt dat ik niet in diepe dalen terechtkom. Hij zei: ‘Je leert het bedrijf pas echt kennen als je het zelf aanstuurt. Dus jij doet de varkens’. Grotere beslissingen nemen we nog wel samen. Maar meestal zitten we toch op één lijn.”

Ook over de KDV heeft de familie gezamenlijk besloten. “Wij waren op zoek naar een concept en wilden graag bij Beter Leven toen Westfort ons benaderde. Ze zochten een nieuwe varkensboerderij in Friesland. Wij hoefden voor Beter Leven alleen nog een stal te bouwen voor de speenbiggen en zijn wat minder dieren te gaan houden.” Martin werkt zo’n tien tot twaalf uur per dag. “Het is mijn hobby, dat doe je nooit met tegenzin. Ik verdiep me in alles wat maar een verbetering kan opleveren voor ons bedrijf of de dieren.” Nieuwe plannen? “Voorlopig is de varkenstak behoorlijk up to date. We kijken nu naar een accu om de energie van onze zonnepanelen op te slaan. Dus weer verder verduurzamen.”

100% Nederlands & 100% vertrouwd

Wij zijn een **100% Nederlandse keten**. Inmiddels nemen circa **250 familiebedrijven** deel aan ons initiatief, verspreid over het land. Ieder jaar bezoeken we al deze boerderijen en controleren ze op onze strenge criteria.

MINIMALE CO_2-FOOTPRINT
Sinds de start van onze keten **25 jaar** geleden verzamelen we gegevens over de impact van ons varkensvlees. In **2022** hebben we deze cijfers laten doorrekenen door het gerenommeerde onderzoeksbureau Blonk Consultants. De conclusie is helder. KDV varkensvlees heeft een gunstige CO_2-footprint, zeker ook in vergelijking met alternatieven. Ook voor de toekomst zijn er goede mogelijkheden voor verbetering. Hiermee wordt ons varkensvlees een van de duurzaamste bronnen van eiwit. (zie p. 28)

45
Afgelopen jaar heeft De Hoeve 45 rondleidingen gegeven.

Er liggen **2500 zonnepanelen** op het dak bij Westfort.
(zie p. 12)

4
Wij wekken in de slachterij warmte en energie op via 4 liter ongeboren mest per dier. (zie p. 12)

95%
Boeren die 3x op een rij hoger dan 95% gelezen RFID scoren komen in aanmerking voor deelname aan de pilot 'slachtblikvrij leveren' (zie p. 26)

Door de bouw van ons interne vrieshuis besparen we zo'n **75 vrachtwagens** per week oftewel **600.000 km** per jaar.

188 boeren waren in de afgelopen **12 maanden** telkens in minder dan **2 minuutjes** via de MijnWestfort-app op de hoogte van de eigen prestaties en die van de keten.
(zie p. 22)

Varkens uit de dagontmesting bereiken **9 dagen** eerder het slachtgewicht dan varkens uit een stal met luchtwasser.
(zie p. 18)

“We willen **anderen inspireren** ook zelf energie op te wekken”

Piet Lunenburg, medeoprichter van Westfort

Er is veel onzekerheid over de energieprijzen. En het lijkt erop dat daar voorlopig geen eind aan komt. Toekomstgericht ondernemen betekent ook slim ondernemen en zelfvoorzienend zijn qua energie. Dat beperkt zich niet alleen tot de varkensbedrijven, maar geldt ook voor de slachterij. Westfort heeft bijvoorbeeld bij de bouw van het nieuwe pand innovatieve energiemethoden geïntegreerd, waar nu de vruchten van worden geplukt, vertelt Piet Lunenburg, die weliswaar met pensioen is, maar zeker niet achter de geraniums zit.

“Net als bij de varkenshouderij is er bij onze slachterij ook veel (ongeboren) mest aanwezig. En daar wilden we iets mee doen”, zegt Piet Lunenburg, medeoprichter van Westfort. “Onze vergister is vergelijkbaar met die van De Hoeve, maar dan in het groot. In plaats van stalmest gebruiken wij de ongeboren mest en restproducten uit de waterzuivering. Het principe van de vergister bestaat al langer, maar wij zijn de eerste die dit toepassen bij een slachterij. Inmiddels hebben we zelfs een medewerker die zich fulltime bezighoudt met het monitoren en bijsturen van de vergister. Hiervoor hebben we vaak contact met De Hoeve, want we kunnen veel van elkaar leren. Bijvoorbeeld hoe je schuimvorming kunt beheersen. Het gaat echt allemaal niet vanzelf, maar we hopen hiermee andere bedrijven te kunnen inspireren om ook zelf een deel van hun energie op te wekken.”

OP TERMIJN ZELFVOORZIENEND

“Het gaat ons niet alleen om het besparen van geld. Met name bij de start gaat er veel meer geld en energie naartoe, dan dat je eruit haalt. Maar het voelt voor ons tegenstrijdig om mest af te voeren terwijl je er ook nog een waardevol product van kan maken. Met de vergister wekken we zelf methaangas op, dat we omzetten in elektriciteit, warmte en digestaat. Op dit moment kunnen we zo’n 20% van de energiebehoefte van de slachterij met de vergister opwekken. Door de vergister steeds beter te laten werken, hopen we dit op den duur naar 30% te kunnen verhogen. Ons belangrijkste doel is dat we de producten die van ons bedrijf komen zelf kunnen verwerken. Dat scheelt een heleboel transportkilometers.

Ook willen we kijken of we steeds minder gas kunnen gaan gebruiken. We gebruiken dat nu voornamelijk voor het schroeien en desinfecteren. Als daar alternatieven voor komen, zou het op lange termijn wellicht wel haalbaar moeten zijn om volledig zelfvoorzienend te zijn in gas."

VOOR NIETS GAAT DE ZON OP

"Nog zo'n voorbeeld van iets doen met de dingen die je hebt: zonne-energie. Daarom hebben we bij de bouw van het nieuwe pand 2500 zonnepanelen op ons dak gelegd. De elektriciteit die we hiermee opwekken, benutten we direct voor ons geïntegreerde vrieshuis. Voorheen reden er gekoelde vrachtwagens naar externe vrieshuizen en nu kunnen we alles invriezen en intern opslaan. Dat scheelt zo'n 75 vrachtwagens per week oftewel 600.000 km per jaar. Reken maar uit wat dat aan energie bespaart. Natuurlijk vergt het vrieshuis ook veel energie. Een klein deel hiervan (ongeveer 4%) kunnen we zelf opwekken door de zonnepanelen en warmtepompen. En als we creatief zijn, kunnen we misschien nog wel wat extra panelen kwijt."

SLIMME WARMTETERUGWINNING

"Maar we hebben nog meer slimme oplossingen. Dankzij ons warmteterugwinningsysteem van de vrieshuizen kunnen we het reinigingswater voor de slachterij en onze kantoren verwarmen. Zo proberen we alles wat we hebben opnieuw te gebruiken en laten we niets verloren gaan. Afval kennen we niet. Het nieuwe pand is gebouwd onder de hoogste duurzaamheidsnorm BREEAM excellent. Mede daarom kunnen ons met trots een van de modernste vleesbedrijven ter wereld noemen."

> "We proberen alles wat we hebben opnieuw te gebruiken en niets verloren te laten gaan"

Hoe werkt de monovergister bij Westfort?

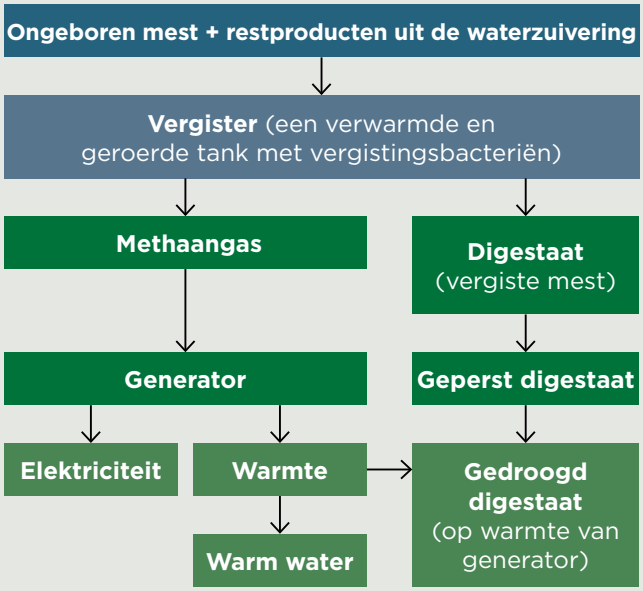

ONDERNEMEN MET OOG OP DE TOEKOMST

Westfort is een typisch familiebedrijf. De keuzes worden niet slechts ingegeven door de korte termijnbelangen van aandeelhouders, maar ook door morele waarden en een visie voor de lange termijn. "We willen het bedrijf zo inrichten dat we het aan de volgende generatie door kunnen doorgeven. Aandacht voor dierenwelzijn, automatisering en zuinig met energie omgaan horen daar vanzelfsprekend bij." Voor Piet betekent dit ook dat hij een stapje terug doet zodat hij er ook kan zijn voor zijn kleinkinderen. "Je moet altijd kunnen blijven uitleggen waarom je de dingen doet zoals je ze doet. Uitgangspunt is te doen wat goed voelt."

Van restjes en afval naar hoogwaardige **eiwitbron**

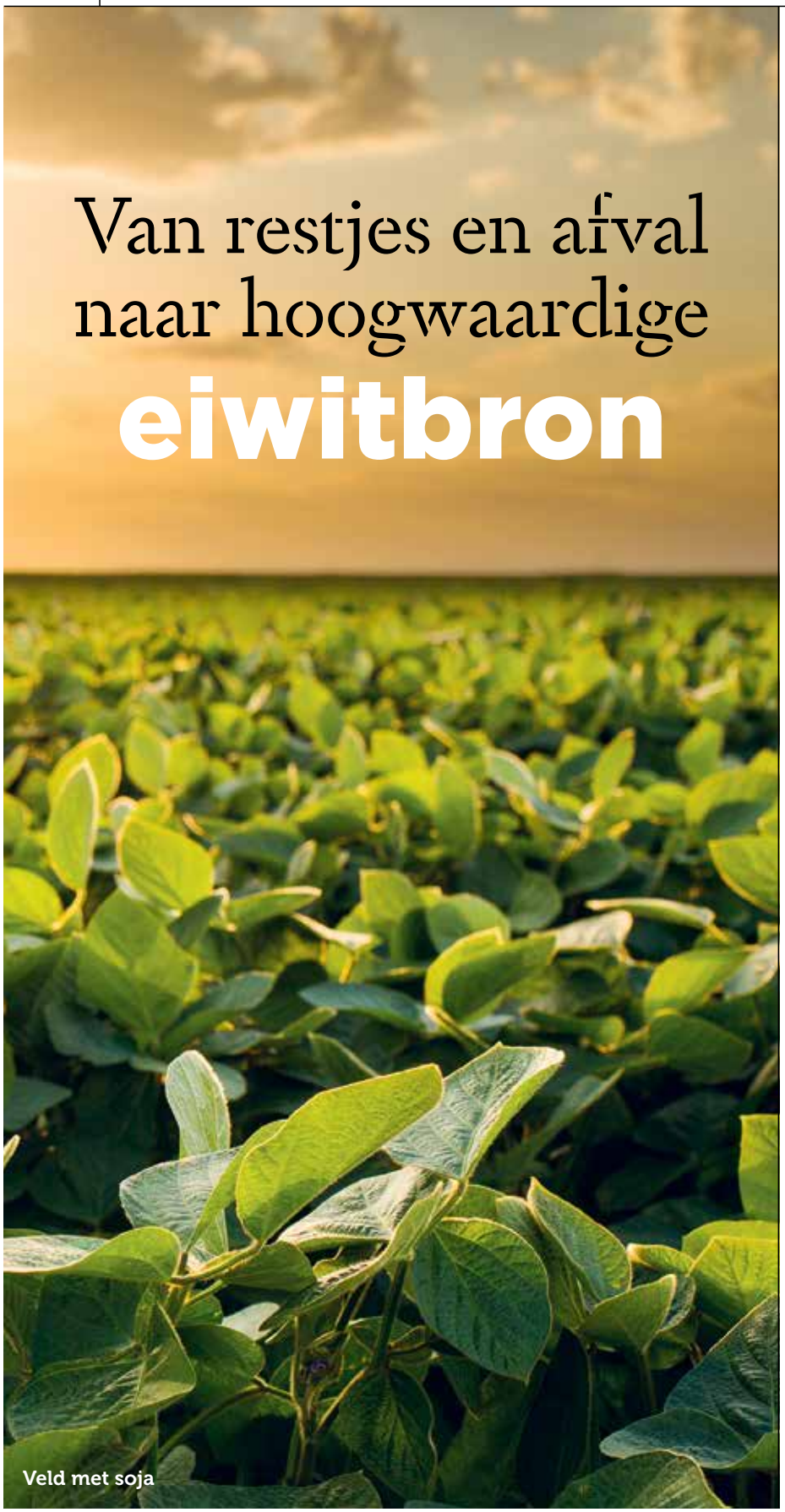

Veld met soja

Moet jij ook weleens uitleggen of het nog wel verantwoord is om dierlijke eiwitten te produceren? De veehouderij staat regelmatig in een negatief daglicht. Omdat de dieren gewassen eten die wij zelf ook zouden kunnen eten. Denk de volgende keer dat je wordt gevraagd om je te verantwoorden eens aan deze 4 argumenten.

01

Zullen we de afgekeurde koekjes dan voortaan maar naar de verbrandingsoven sturen?

De varkenshouderij heeft juist wel de toekomst. Vroeger liepen er bij iedere boerderij een paar varkens die de restjes van het land en uit het huis opaten. Bij melkveebedrijven werd kaas gemaakt. De wei die overbleef ging naar de varkens. Zo maakten ze van restjes hoogwaardige dierlijke eiwitten. Die restjes houden we nu ook over, maar dan op veel grotere schaal. Bijvoorbeeld bij koekjesfabrieken en bij de kaasmakerij. Veel mensen zijn vergeten dat een varken een hele belangrijke rol heeft in de voedselkringloop.

02

Eet jij dan ook sojaschroot, wei en bierborstel?

We gaan heus geen kroppen sla telen speciaal voor onze varkens. Er zijn genoeg reststromen in de wereld te verkrijgen. En daarvan is het fijn dat er op deze manier een waardevolle bestemming voor wordt gevonden. Neem nou kaas, om dit te maken moet je de wei scheiden van de melk. Er zijn maar weinig producten die je van wei kunt maken, terwijl er hele voedzame wei-eiwitten in zitten. Onze varkens lusten er wel pap van.

Ook krijgen ze oud brood en tarwegries. Dat blijft over van de tarwekorrel als je er tarwebloem van maakt. We gebruiken dus verschillende reststromen voor ons veevoer. We mogen alleen de producten uit de KDV Grondstoffenlijst gebruiken. Zo weten wij altijd precies wat de dieren gegeten hebben en zorgen we voor een duurzame en gezonde productie.

03

De CO2-uitstoot van een plantaardige worst is hoger dan onze varkensworst

In opdracht van KDV berekende gerenommeerd en onafhankelijk onderzoeksbureau Blonk Consultants de CO_2-footprint van ons KDV-varkensvlees. Ze vergeleken daarbij verschillende soorten rookworsten: varkensvlees, rundvlees, kippenvlees, vega of vegan. En wat denk je? De varkensrookworst heeft een lagere CO_2-impact dan de vega of vegan worst. Per kilogram product was de CO_2-impact redelijk gelijk. Maar een vegan rookworst levert veel minder eiwitten. Dus per kg eiwit kwam onze rookworst het beste uit het onderzoek. Sinds dit jaar berekenen de boeren ook de CO_2-uitstoot op hun eigen bedrijf. Hierdoor kunnen ze precies zien hoe ze het eventueel nog beter kunnen doen. Daarmee lopen we voorop in de sector en daar zijn we echt trots op!

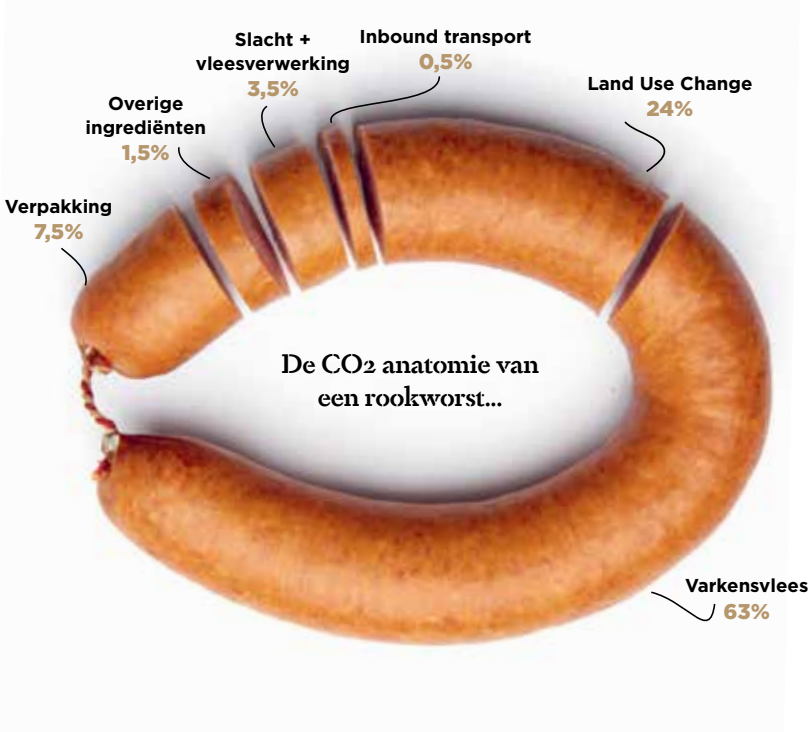

04

We kijken continu of we CO2 uitstoot nog verder kunnen reduceren

Een groot deel van de CO_2-uitstoot wordt bepaald door het voer van de varkens. Sojaschroot (restproduct van sojaolie) is een belangrijke eiwitbron voor onze varkens. De soja die onze varkens krijgen is duurzaam geteeld (RTRS). Samen met verschillende voerspecialisten zoeken we naar manieren om de hoeveelheid soja in het voer te verlagen van circa 10% naar 5% en om 100% ontbossingsvrij te kunnen garanderen. Bijvoorbeeld door het gebruik van reststromen uit de pluimveeslachterij. Dat zou een hele grote stap zijn wat betreft CO_2-uitstoot.

Meer weten

... of heb je vragen over de CO_2-footprint tool? Neem dan contact op met info@dehoevebv.nl

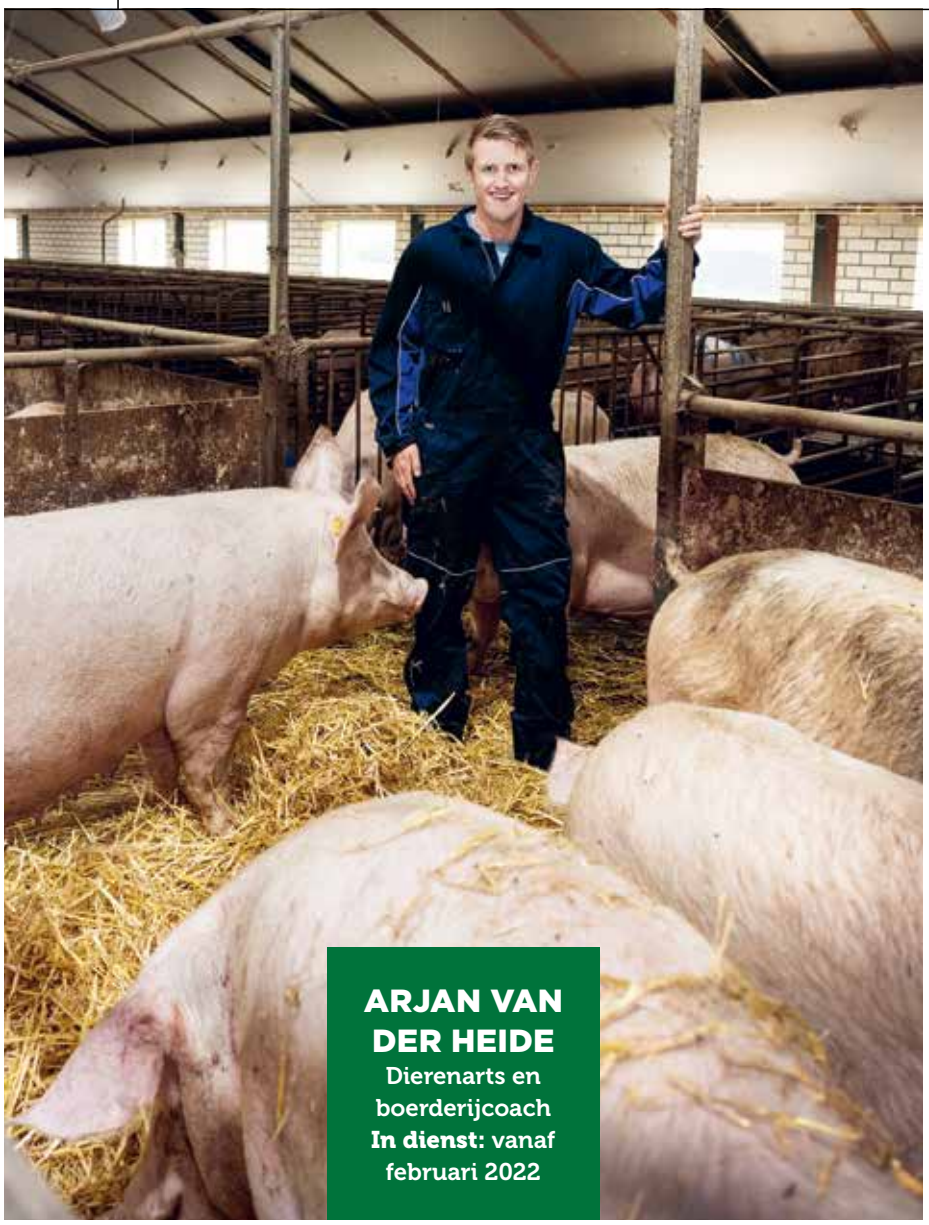

ARJAN VAN DER HEIDE
Dierenarts en boerderijcoach
In dienst: vanaf februari 2022

Waar ligt in je werk de nadruk op?
"Ik begeleid varkensbedrijven om aan de gezondheidseisen van de stichting KDV te kunnen voldoen. Dat betreft bijvoorbeeld het antibioticagebruik en het percentage uitval van de dieren. Het is zoeken naar de balans: enerzijds wil je zo min mogelijk antibiotica gebruiken, anderzijds wil je de dieren ook geen behandeling onthouden. Dan neemt de uitval juist toe. Ik kijk mee: wat kan het bedrijf zelf nog verbeteren om uitval te voorkomen, zoals hygiëne of klimaat? Of ligt het probleem eerder in de keten, bij de fokker? Daarnaast geef ik boeren ondersteuning bij Smart Farming."

Jouw visie op duurzaamheid?
"De dieren zo gezond houden dat je geen behandeling nodig hebt. Ofwel: voorkomen is beter dan genezen. Een gezond dier groeit ook beter. Het gaat duurzamer met zijn voeding om: het heeft minder voer nodig om een kilo vlees te maken. Dat betekent ook minder CO_2-uitstoot per kilo vlees. En natuurlijk: hoe gezonder het dier, hoe gezonder het eindproduct."

Favoriete varken?
"Het Westfort Yorkvarken. Dat is een robuust ras en past goed bij de vraag van de markt. Het Piétrainvarken vind ik qua uiterlijk misschien wat mooier, maar dat is een kwestie van smaak."

Recente of komende innovaties?
"Er komen steeds nieuwe vaccinaties op de markt die bewezen effectief zijn en voor een flinke antibioticareductie zorgen. Bijvoorbeeld een vaccin dat voorkomt dat varkens ziek worden van een bepaalde darmbacterie. Of het project om PRS-vrij te zijn vanaf 2050. Dat is een virusziekte die de weerstand van varkens aantast. De insteek is verschoven van curatief naar preventief behandelen. Zo wordt de varkenspopulatie in Nederland steeds gezonder. Een toenemend aantal bedrijven is vrij van bepaalde ziektes."

Trots op?
"Dat Westfort actief bezig is met dierenwelzijn. Het bedrijf wil echt zelf een bijdrage leveren aan de diergezondheid in de hele keten. We zijn hier met maar liefst drie dierenartsen, dat zegt genoeg. Bij KDV werken we aan allerlei gezondheidsprojecten. De dierenartsen monitoren ook de varkens aan de slachtlijn. We koppelen bevindingen terug naar de varkensbedrijven en geven advies. Dat doet geen enkele andere slachterij in Nederland."

Saté van varkenshaas met pindasaus

2 personen - 20 minuten + 2 uur wachttijd

- **ketjap manis** 5 eetl
- **sojasaus** 1 eetl
- **chilisaus** 1 eetl
- **citroensap** 1 eetl
- **knoflook**
  2 tenen, geperst
- **varkenshaas** 400g
- **sjalot**
  1, fijngesneden
- **plantaardige olie**
  1 eetl
- **pindakaas** 5 eetl
- **sambal oelek**
  1 eetl
- **water** 250 ml

1. Meng 2 eetlepels ketjap met sojasaus, chilisaus, citroensap en 1 teentje knoflook. Snijd de varkenshaas in stukken van +/- 4 x 4 cm en meng met de marinade. Laat 2 uur afgedekt intrekken in de koelkast.
2. Fruit het sjalotje met de andere teen knoflook aan in de olie. Voeg de pindakaas, overgebleven ketjap, sambal en water toe en roer tot een gladde saus.
3. Haal de varkenshaas uit de marinade en rijg aan 4 grote spiesen. Grill de saté 5 minuten aan beiden zijden tot hij gaar is. Serveer met de pindasaus.

Dagontmesting zorgt voor gezonde varkens

We hebben hoge eisen als het gaat over de gezondheid van de varkens. Er zijn de strenge criteria voor het gebruik van antibiotica en er is aandacht voor de zorg voor moeder en big. En daarnaast is de luchtkwaliteit in de stal onderdeel van onze integrale aanpak. Dagontmesting zorgt voor reductie van ammoniak in de stal. Het is interessant om te weten wat het effect is van dagontmesting op de groei en gezondheid van vleesvarkens. De Hoeve Innovatie onderzocht het. Samen met een student Toegepaste Biologie van HAS Green Academy. En dat levert positieve resultaten op.

BRONGERICHTE AANPAK

Dat luchtwassers de lucht voor omwonenden schoner maken is mooi meegenomen, maar het heeft geen invloed op de luchtkwaliteit in de stal. KDV gaat met dagontmesting voor de brongerichte aanpak. Zodat de luchtkwaliteit niet alleen voor omwonenden, maar ook voor de dieren in de stal beter wordt. En uit onderzoek blijkt: Dagontmesting heeft inderdaad een gunstige invloed op de ammoniak-, methaan- en CO_2-concentraties in de dierverblijven. Die zijn lager in vergelijking met een traditionele stal met luchtwasser. Maar de volgende vraag is: leidt deze verbeterde luchtkwaliteit ook tot gezondere varkens?

METEN = WETEN

In het onderzoek van De Hoeve Innovatie zijn vleesvarkens uit een stal met luchtwasser vergeleken met die uit een stal met dagontmesting. Beide stallen staan op één bedrijfslocatie. De voorgeschiedenis van de dieren is vergelijkbaar omdat ze van hetzelfde bedrijf komen. De dieren werden gevolgd vanaf 25 kg bij opleg tot en met de slachterij. Voor informatie over geboorte, slacht en medicijngebruik werden de gegevens uit de RFID eartags gebruikt.

De belangrijkste resultaten van het onderzoek:

- Dieren uit de dagontmesting bereiken 9 dagen eerder het slachtgewicht. Daardoor is de levensgroei ook bijna 30 gram per dag hoger. De verschillen zijn statistisch significant (tabel 1).
- Dieren uit de dagontmesting krijgen 76% minder antibiotica (tabel 2).
- Bij dieren uit de dagontmesting zijn significant minder slachtbevindingen geconstateerd. Hierbij gaat het met name om luchtwegaandoeningen (tabel 3).
- Er zijn geen significante verschillen te zien in vleeskwaliteit (vleespercentage, spekdikte, spierdikte, type AA, A en B).

Tabel 1: levensgroei

	Dagontmesting	Luchtwasser
Slachtgewicht (kg)	96,5 (95,1)*	95,1
Aflevergewicht (kg)	121,7	120,1
Leeftijd (dagen)	194 (191)	200
Levensgroei per dag (gr/dag)	622	594

Tabel 2: antibioticagebruik

	Dagontmesting	Luchtwasser
Aantal dieren antibioticum toegediend	5,0%	21,0%

Tabel 3: slachtbevindingen

Aantal slachtbevindingen per dier	Dagontmesting	Luchtwasser
0	76,8%	70,0%
1	19,5%	24,9%
2	3,7%	4,5%
3	0%	0,5%
4	0%	0,1%

*De dieren uit de dagontmesting zijn zwaarder geleverd (96.5 vs 95.1). Daarom staat tussen de haakjes het teruggerekend slachtgewicht en de leeftijd op basis van 95.1 kg.

“Samenwerken aan gemeenschappelijke taal voor duurzaamheid”

Voor het bereiken van de meest duurzame oplossingen voor de varkenssector onderhoudt de KDV nauwe contacten met het Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). “We werken samen aan een gemeenschappelijke taal om duurzaamheid objectief te kunnen meten en er samenhangend op te kunnen sturen. Niet onbelangrijk daarbij is de vertaling van de overheidsdoelen naar duurzaamheidsdoelen voor een individueel varkensbedrijf.” René Klein, projectmanager KPI’s Kringlooplandbouw vertelt over de overgang naar kringlooplandbouw in het varkensbedrijf.

Hans Verhoeven: “De waarde van het overleg met LNV voor KDV zit vooral in het delen van onze integrale aanpak. Om zo samen te komen tot een heldere formulering van de KPI’s voor kringlooplandbouw. Als de randvoorwaarden voor nu en in de toekomst voor stikstof, klimaat, water en dierenwelzijn helder zijn, kun je daar als boer rekening mee houden bij investeringsbeslissingen of innovaties. Dit maakt dat je kunt anticiperen op de toekomst.’

Het Ministerie van LNV zet zich in voor een duurzame en toekomstbestendige landbouw in ons land. Dat heeft in 2018 geleid tot de Visie op Kringlooplandbouw. René Klein: “Dat was de aanleiding om met alle landbouwsectoren in gesprek te gaan en dus ook met de KDV: wat betekent kringlooplandbouw voor de varkenssector? Wat zijn de uitdagingen en wat zijn de kansen? En hoe kunnen we dat samen concreet aanpakken? Overigens sluiten ook andere vormen van duurzame landbouw vaak mooi aan op de principes van kringlooplandbouw,” benadrukt de projectmanager. Hij waardeert het dat de KDV is opgericht. “Als de sector zelf aan de slag wil met duurzaamheid, dan komt de motivatie van binnenuit en zit je sneller op één lijn.”

DUURZAAM PRESTEREN

Duurzaamheid is een begrip waar iedereen een eigen invulling aan kan geven. René: “Daarom zochten we naar een gemeenschappelijke taal voor boeren, ketenpartijen, overheden, maatschappelijke organisaties en wetenschappers. Zodat we duurzaamheid concreet kunnen benoemen en een brug kunnen slaan tussen al die verschillende groepen.”

Die taal heeft het ministerie gevonden in de systematiek van KPI’s (Kritieke Prestatie Indicatoren). “De duurzaamheidsprestaties van boeren kun je met KPI’s objectief meetbaar maken,” licht René toe. “Als we dit systeem goed geborgd krijgen en laten zien dat het bijdraagt aan de doelen, kunnen we er ook op gaan belonen, vanuit de markt én de overheid. Op kleine schaal gebeurt dat nu al.”

Die gemeenschappelijke taal gaat de overheid met behulp van meerdere kennis- en onderzoekspartijen nu verder ontwikkelen en tegelijkertijd de haalbaarheid in de praktijk toetsen. “Daarvoor organiseren we door het hele land pilotprojecten in de diverse landbouwsectoren. De onderzoekers begeleiden deze pilots voor een gedegen wetenschappelijke onderbouwing.”

ONDERZOEKSVRAGEN

Voor de varkenssector heeft het ministerie samen met KDV de onderzoeksvragen geformuleerd. René: “Wat zijn voor deze sector de specifieke uitdagingen op het gebied van duurzaamheid waar we ons op richten? Denk aan thema’s als stikstof, herkomst van het voer, dierenwelzijn en energie. We willen een duidelijk beeld krijgen van de huidige situatie bij de varkenshouderij, hoe er gescoord wordt op duurzaamheid en hoe we die prestaties kunnen gaan verbeteren. Daarbij gaan we ook met de andere partijen in de varkenssector samenwerken, want uiteindelijk willen we naar een sectorbrede KPI-aanpak.”

KDV gaat met 25 aangesloten varkensbedrijven deelnemen aan het pilotproject. René: “Een onderzoeksvraag van KDV is bijvoorbeeld hoe de KPI-aanpak kan bijdragen aan het verdienmodel van de varkenshouder en welke data nu al beschikbaar zijn om KPI-scores te kunnen berekenen.”

INDIVIDUELE LIJST

De projectmanager wil uiteindelijk ook een vertaling van de doelen (van overheid, sector, gebied) naar een individuele invulling voor elk varkensbedrijf. “Een boer wil weten waar hij aan toe is; wanneer is het goed genoeg en wat heb ik nog te doen? Dat betekent dat we die uniforme werkwijze straks op maat gaan maken voor elke individuele varkenshouder, waarbij we rekening houden met bijvoorbeeld regionale factoren.

OPTIMAAL SCOREN

Rekening houden met een combinatie van factoren: die brede insteek kenmerkt de hele aanpak. René: “We willen niet sturen op één of enkele onderdelen, bijvoorbeeld alleen dierenwelzijn of klimaat. Dat is ook waardevol, maar deze aanpak onderscheidt zich door te kijken naar de hele breedte van duurzaamheidsdoelen en hoe die op elkaar inwerken. Daarin hebben we nog veel te leren. Een melkveehouder zei het laatst treffend: ‘De kunst is niet om maximaal te scoren op enkele onderdelen, maar optimaal te scoren op het geheel’. Dat is voor de varkenshouderij natuurlijk niet anders.”

René Klein, projectmanager bij Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Meer weten

Kijk op www.boerenkpi.nl

Nieuwe features
Smart Farming

Maak jij al gebruik van de MijnWestfortapp? De afgelopen 12 maanden waren 188 boeren telkens in minder dan 2 minuutjes op de hoogte van hun eigen prestaties en die van de keten. Superhandig voor als je snel en makkelijk inzicht wil krijgen in je KPI's en waar kansen liggen voor verbetering. Een schat aan data onder je fingertips! Met de nieuwe features wordt dit nog makkelijker en vooral leuker.

TIENTALLEN KPI'S DIRECT INZICHTELIJK

Via de app kun je verschillende analyses van je KPI's (Kritische Prestatie Indicatoren) uitvoeren. Op technisch gebied (zoals geleverde aantallen, gewicht, spekdikte en spierdikte). Maar ook financieel (de technische gegevens omgezet in euro's) en qua gezondheid (zoals % pleuritis). De RFID-oormerken geven je inzicht in de exacte resultaten per geneticalijn. Zo kunnen de drie geneticalijnen die jij het meest hebt geregistreerd (zowel de vader- als de moederlijn) worden vergeleken met scores van deze lijnen in de keten. Ook kun je via de app persoonlijke kwartaalrapportages maken die je inzicht geven over een langere termijn. En last but not least, je kunt ook materialen bestellen, zoals afleidingsmateriaal, oormerken en luzerne.

NIEUWE FEATURES IN HET LEADERBOARD

In het leaderboard zie je de prestaties van jouw bedrijf ten opzichte van andere Smart Farmers op drie belangrijke gebieden.

1. Gelezen RFID

Scoor je 3x op een rij hoger dan 95% gelezen RFID, dan kom je in aanmerking voor deelname aan de pilot 'slachtblikvrij leveren' (lees meer hierover op pagina 26-27).

2. Levensgroei

Benieuwd hoeveel jouw varkens per dag groeien en hoe jij scoort ten opzichte van andere bedrijven? De app geeft jou de mogelijkheid de varkens in te delen in snelle, gemiddelde en langzame groeiers. Zo krijg je snel inzicht in kansen voor verbetering.

3. Dagopbrengst

De app zorgt ervoor dat je niet alleen de opbrengst meet, maar ook hoe lang je er over hebt gedaan. Inzicht is leuk, maar wil je ook echt iets gaan doen met de gegevens? Neem dan contact op met de boerderijcoach. Die

Door te leren van de toppers kunnen we de keten verbeteren, varkensvlees produceren dat nóg beter aansluit op de wensen van de markt en onze toegevoegde waarde verder verhogen.

kan samen met jou vrijblijvend een persoonlijk verbeterplan opstellen. Zo helpen we elkaar om ons werk nog leuker te maken.

LEREN VAN ANDEREN

Via de app kun je jouw prestaties met andere bedrijven vergeleken, om daar vervolgens van te leren en te kunnen optimaliseren. Een mooi voorbeeld hiervan is het verschil in de slachtleeftijd van varkens. In 2020 constateerden we dat de gemiddelde slachtleeftijd op KDV-varkenshouderijen 189 dagen was, met een gemiddeld gewicht van 99 kilo. Maar er zijn ook KDV-bedrijven die varkens van 99 kilo leveren met een slachtleeftijd van 160 dagen. De dieren ontwikkelen zich op het ene bedrijf dus anders dan op het andere bedrijf. In 2021 onderzochten we wat de oorzaken van deze verschillen zijn. Op basis daarvan presenteerden we in 2022 nieuwe KPI's zodat voor alle ketendeelnemers inzichtelijk werd waar verbeterkansen liggen.

Gebruik je de app nog niet, maar ben je wel nieuwsgierig?

Ga naar de Appstore op je telefoon en download 'MijnWestfortapp'. Log in met je telefoonnummer of emailadres. Vervolgens krijg je een berichtje met een code voor je wachtwoord. Voer dat in en klaar is Kees. Je kunt ook inloggen via de website Mijnwestfort.nl.

Wat is Smart Farming?

Smart farming betekent 'slim boeren'. Slim door gebruik te maken van data: data verzamelen, analyseren en vertalen naar het management op de boerderij. Zodat boeren hun werk op zowel strategisch als dierniveau kunnen optimaliseren. Binnen KDV gebruiken we deze techniek om het varken vanaf geboorte tot slacht individueel te kunnen volgen. We zijn de eerste keten wereldwijd die dit mogelijk maakt.

Hoe werkt het?

Varkenshouders die gebruikmaken van RFID (radio-frequency identification) geven iedere big bij de geboorte een RFID-oormerk. Met behulp van dit oormerk registreert de boer bij geboorte de individuele diergegevens, waaronder geboortedatum, geslacht en genetica van de vader en de moeder. Elke behandeling die het varken ondergaat, zoals het gebruik van antibiotica, wordt vastgelegd via het RFID-oormerk. Alle vastgelegde informatie wordt direct opgeslagen in een cloud database en kan gebruikt worden om het boerderijmanagement te verbeteren.

MijnWestfort app

Eind 2020 lanceerden we de MijnWestfortapp, ter vervanging van mijnkdv.nl. Varkenshouders die RFID-oormerken gebruiken krijgen via mijnwestfort.nl ook inzicht in data gebaseerd op individuele dierregistraties. Deze data bestaat onder andere uit de leeftijd van de varkens, de levensgroei en het percentage dat gegarandeerd nooit is behandeld met antibiotica. Daarnaast kunnen varkenshouders hun technische gegevens en de (levens)groei van hun varkens vergelijken met de data van bedrijven met dezelfde varkensrassen, om zo te bepalen of ze al optimaal presteren of dat ze nog kunnen verbeteren.

Kan een varkenshouderij bijdragen aan het herstel van biodiversiteit? De meeste maatregelen zoals kruidenrijk grasland, gevarieerde akkerranden, niet-kerende grondbewerking en bouwplanverruiming zijn grondgebonden. Toch blijken er meer mogelijkheden voor de varkenshouderij dan je wellicht denkt.

Betere bodem door betere mest: het kan!

Als varkenshouder kun je maatregelen treffen die wellicht op langere termijn grote impact hebben op de biodiversiteit. Deze zijn echter niet direct zichtbaar en tastbaar omdat ze met name in het traject van het omgaan met dierlijke mest zitten. Mest heeft invloed het bodemleven, maar kan ook zorgen voor verontreiniging van oppervlakte- en grondwater. Bovendien kunnen residuen van biociden en zware metalen via de mest in het milieu terecht komen. Kijk maar eens naar een bodem waarop intensief geteeld wordt. Waarschijnlijk zie je hier een stuk minder wormen dan 20 jaar geleden. Ook het bodemleven dat niet met het blote oog niet zichtbaar is (zoals bacteriën en schimmels) is sterk afgenomen. Er is een groeiend bewijs dat een goed bodemleven zorgt voor gezonde gewassen. Daarom zal er in de toekomst steeds meer vraag komen naar goede, kwalitatieve mest met zo min mogelijk verontreinigingen.

HET BODEMLEVEN ZO MIN MOGELIJK STOREN

Vanuit KDV is al 25 jaar gestreefd naar het verlagen van koper en zink in het voer (uitstootnormen), waardoor er minder van deze stoffen via de mest het bodemleven verstoren. Sinds 2010 richt KDV zich op het verminderen van antibioticagebruik. Niet alleen voor het verhogen van de diergezondheid en het tegengaan van resistentie. Maar ook om het bodemleven niet te verstoren door residuen die via de mest worden verspreid.

De voordelen

De voordelen van de combinatie van dagontmesting, mestvergisting en strippen op een rijtje:

- uitstoot van ammoniak en methaan in de houderij sterk gereduceerd
- levert groen gas
- de mineralen uit de mest beschikbaar in de juiste vormen voor plant en bodem
- de combinatie levert verschillende productstromen die toegepast kunnen worden binnen de slimme bemestingsstrategie in de akker- en tuinbouw.
- geurproductie uit mest vermindert sterk

GOUDEN COMBINATIE

De belangrijkste stap die KDV nu neemt, is de combinatie van dagontmesting, mestvergisting en strippen van ammoniak uit de mest. Dit biedt perspectief voor de veehouderij. Zowel op het gebied van reductie van stikstof en broeikasgassen als de ambitie om groen gas te realiseren. Deze combinatie is interessant omdat in de toekomst de reductie van emissies verplicht en mogelijk beloond wordt.

VAN NEGATIEVE NAAR POSITIEVE IMPACT

De emissies uit mest van methaan en ammoniak worden dan omgezet in de waardevolle producten groen gas (=methaan) en een ammonium meststof. Dit reduceert de emissies van ammoniak en broeikasgassen (zowel methaan als lachgas) tijdens opslag en bij het bemesten op het land zeer sterk. Bijkomend voordeel is dat de geurproductie uit mest sterk vermindert. De stikstof in de te gebruiken producten bij bemesting heeft een minder vluchtige vorm. Ook is deze vorm sneller en beter opneembaar voor de gewassen. Per saldo is minder kunstmest nodig. Bovendien vervangt het geproduceerde groene gas fossiel aardgas en levert daarmee een bijdrage aan het reduceren van de fossiele CO_2-uitstoot.

Meer weten?

Download dan de position paper 'Kansen voor integrale aanpak stikstofreductie en groen gas'.

Minder stress dankzij slim oormerk

Elk varken krijgt voordat het naar de slachterij gaat een slachtblik. Dit oormerk is een essentieel onderdeel van de identificatie en registratie van de dieren en daarom wettelijk verplicht. Maar het is wel een extra ingreep voorafgaand aan het transport van de varkens. 'Dat moet toch anders kunnen?' dachten we. En daarom startten we in 2019 samen met de NVWA en het ministerie van LNV een pilot 'slachtblikvrije varkens'.

Na de geboorte krijgen alle varkens een oormerk, zodat de herkomst van het varken altijd bekend is. Zodra de varkens naar de slachterij worden gebracht krijgen ze een tweede (metalen) oormerk. Dit is een wettelijke regeling en belangrijk voor de tracering. De boer of de chauffeur knijpt meestal 'het slachtblik' in op de laadklep van de vrachtwagen vlak voor transport naar de slachterij. Deze ingreep kan voor onrust zorgen.

ZO KAN HET OOK

Ook bij de boeren die deelnemen aan Smart Farming krijgen de biggen vlak na geboorte een oormerk ingeknepen. Dit oormerk is echter uitgerust met een RFID-tag. Hierdoor kunnen we het varken z'n gehele leven blijven volgen en is het extra slachtblik niet meer nodig. Dit scheelt niet alleen een ingreep voor de varkens, maar is ook veel makkelijker voor de chauffeur. Die scant namelijk eenvoudig op afstand alle oormerken van de varkens die op de laadklep staan. Geen stressvolle ingrepen, geen stress voor de boer of chauffeur en veel sneller geregeld. Je snapt wel waarom wij hier groot voorstander van zijn.

KDV AANJAGER VAN INNOVATIE

De huidige wetgeving staat het nog niet toe om varkens zonder slachtblik te mogen leveren. Om daar verandering in aan te brengen, zijn we in 2019 een pilot gestart in samenwerking met de NVWA en LNV. We moesten namelijk eerst bewijzen dat het

> “Geen slachtblik betekent minder stress voor de dieren, de boer en de chauffeur”

RFID-oormerk past binnen een waterdicht systeem. In eerste instantie werden er 20 varkenshouderijen geselecteerd om varkens zonder slachtblik te leveren. Dat liep zo goed, dat inmiddels bijna alle KDV-bedrijven zich hebben aangemeld.

CONTINUE VERBETERING

Om slachtblikvrij te mogen leveren moet minimaal 95% van de varkens die een boer levert via het RFID-oormerk uitgelezen kunnen worden. Tijdens de pilot kijken we of de oormerken ook tijdens de processen in de slachterij goed blijven zitten. Zijn ze bijvoorbeeld niet goed midden in het oor aangebracht dan vallen ze sneller uit. Door terugkoppeling te geven aan de boer en samen te kijken hoe er op een andere manier geblikt kan worden kunnen we het uitvalpercentage steeds verder verkleinen.

NOG MEER VOORDELEN

De RFID-oormerken brengen ook extra voordelen met zich mee. Omdat varkenshouders eventuele behandelingen registreren zijn we in staat deze dieren eenvoudig te herkennen. Heeft een varken de afgelopen 60 dagen medicatie gehad dan geeft hij een melding bij het scannen. Zo voorkom je dat je varkens uitlevert die nog in de wachttermijn zitten en hoef je dit niet in de boekhouding op te zoeken. De NVWA ziet dit ook als een pre ten opzichte van slachtblikken.

SLACHTBLIKVRIJ DE NORM

KDV is de eerste en de enige die met dit concept aan de slag is gegaan. Het kost jaren om dit goed voor elkaar te krijgen. Wat begon als een kleine pilot is inmiddels gegroeid tot een project van een serieus formaat. Dat komt doordat de NVWA heel tevreden is met de resultaten van de pilot. We hebben er alle vertrouwen in dat de Nederlandse wetgeving op korte termijn wordt aangepast, zodat er geen ontheffing meer nodig is om slachtblikvrije varkens te mogen leveren. Dan kan deze nieuwe technologie door de hele sector worden gebruikt. We merken immers dat er veel interesse is vanuit de branche. We zijn natuurlijk ontzettend trots dat we met KDV weer zo’n mooie verduurzamingsstap hebben kunnen zetten.

CO_2-footprint tool

OVER HET PROCES

Sinds 2020 berekenen we onze CO_2-footprint op basis van individuele bedrijfsgegevens van onze deelnemers. Hiervoor gebruiken we de Life Cycle Assessments (LCA) methode van Blonk Consultants die conform relevante internationale standaarden zoals de PEF Guidance, PEFCR Feed, LEAP Guidelines FAO werkt. We zijn begonnen met 10 bedrijven waarbij we handmatig de cijfers hebben doorberekend. Op basis daarvan hebben we samen met Blonk Consultancy een rekentool ontwikkeld om vervolgens bij een grotere groep bedrijven te kunnen gebruiken. Dat resulteerde in 30 pilotbedrijven over 2021. In 2022 hebben we de rekentool geïntegreerd in de certificering waardoor we over 2023 volledig geautomatiseerde data kunnen opleveren.

Aantal bedrijven doorgerekend

Aantal UBN's

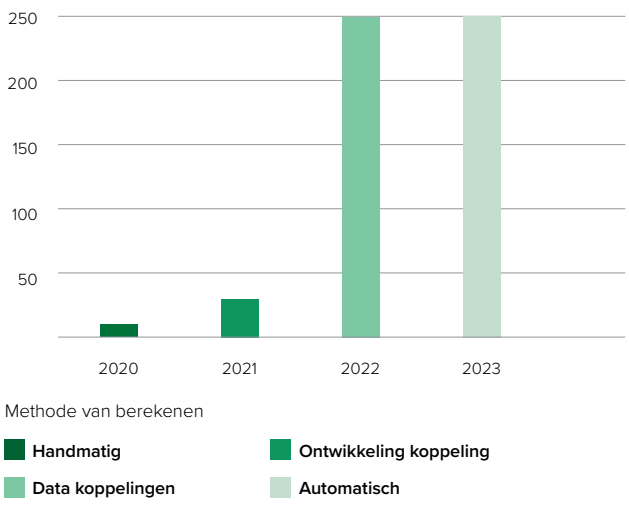

OVER DE ONTWIKKELING VAN DE UITKOMSTEN

Blonk Consultants ontwikkelde speciaal voor KDV een nauwkeurige tool die een heldere en transparante berekening maakt van de CO_2-footprint van onze rookworst. Traditioneel wordt de CO_2-footprint van een product uitgedrukt in kg CO_2-equivalenten per kg product. Om vergelijking met andere eiwitbronnen mogelijk te maken hebben wij ook de CO_2-equivalenten per gram eiwit in kaart gebracht. In vergelijking met 2020 zijn de data van 2022 niet alleen beter, maar ook nauwkeuriger dankzij hogere deelname.

CO_2-footprint rookworst*

CO_2-equivalenten

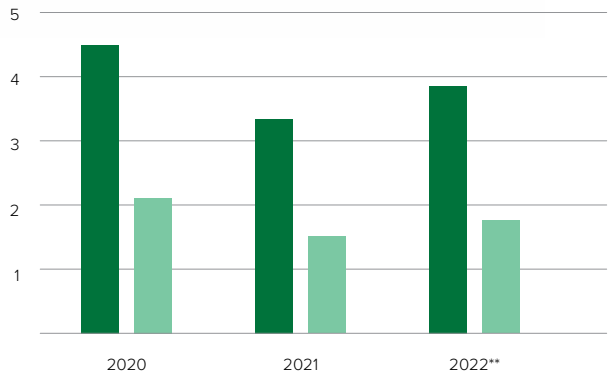

* Op basis van economische allocatie.
** van de bedrijven waarover we de cijfers hebben ontvangen.

De cijfers over 2021

Opbouw van de CO_2-footprint van een zeugenbedrijf

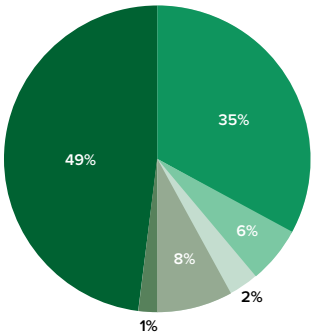

Opbouw van de CO_2-footprint van een vleesvarkens

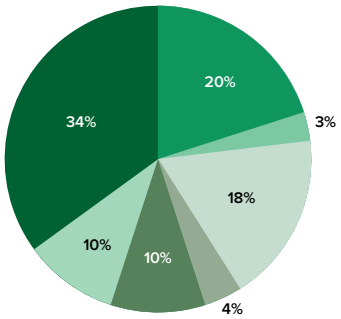

- Mengvoeders
- Methaan (CH4)
- Energie
- Bijproducten
- Land Use Change voer
- Aankoop dieren
- Land Use Change dieren, strooisel

De gemiddelde CO_2-footprint op ons zeugenbedrijf komt uit op 3,5 kg CO_2-equivalenten per kg product. Voor vleesvarkens is dit 2,9 kg CO_2-equivalenten per kg product. Zowel op onze zeugenbedrijven als vleesvarkens komen onze gewogen gemiddelden onder het landelijk gemiddelde uit.

Met deze transparante tool lopen wij als keten voorop en kunnen we precies zien aan welke knoppen we moeten draaien om onze CO_2-footprint nog verder te verbeteren. Zo zien we bijvoorbeeld dat voer een groot deel van onze uitstoot bepaalt. Aan ons de uitdaging om de komende jaren te onderzoeken hoe we dat verder kunnen verlagen. Zeker als we als sector er samen de schouders onder zetten en blijven innoveren, gaat ons dit lukken.

MINERALEN

De mineralen stikstof en fosfaat zijn onmisbare voedingsstoffen voor een varken. Maar te veel stikstof en te veel fosfaat in het voer is niet goed. Het overschot aan deze waardevolle mineralen komt dan namelijk via de mest in de natuur terecht en verstoort zo de mineralenkringloop. Om dit te voorkomen sturen we als KDV al sinds de oprichting in 1997 op een optimale balans tussen voldoende voedingsstoffen voor het varken en het minimaliseren van de uitstoot voor de leefomgeving. Zo sluiten we de mineralenkringloop.

Stikstof

Excretie per 1000 kg groei

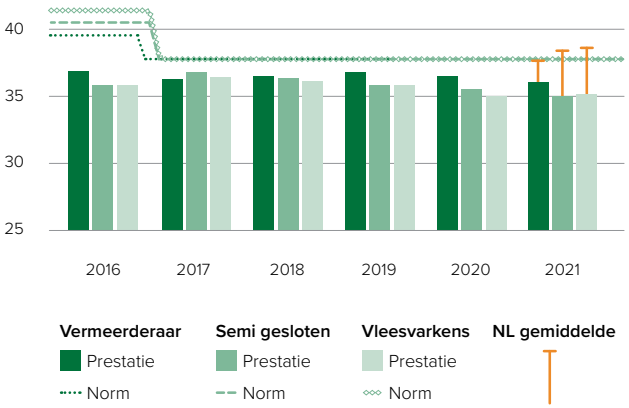

Fosfaat

Excretie per 1000 kg groei

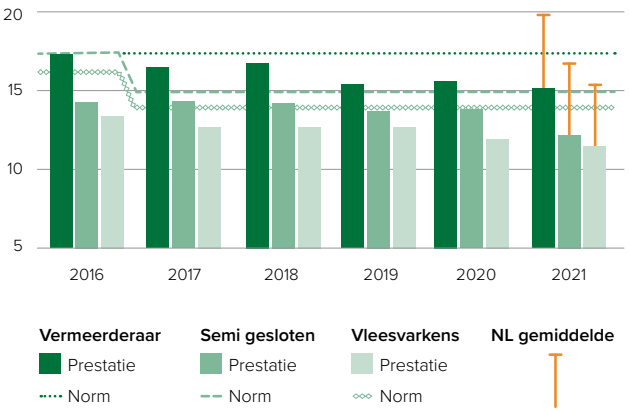

2018 zijn de cijfers gebaseerd op minder bedrijven dan in andere jaren, reden daarvan was gelegen in het feit dat een in de controle van de cijfers fouten zijn gemaakt.

De cijfers over 2021

BIODIVERSITEIT EN BODEM

Koper en zink zijn micro-elementen waarvan dieren (en mensen) een kleine hoeveelheid nodig hebben om lichaamsprocessen in stand te houden, zoals groei en gezondheid. Als varkens te veel koper of zink binnenkrijgen, komt het via de mest op de akkers en weilanden terecht. Daar heeft het direct effect op het bodemleven en de biodiversiteit. Als KDV limiteren we daarom de hoeveelheid koper en zink die varkens via voer binnenkrijgen en dus weer uitstoten.

Koper

Aanvoer per 1000 kg groei

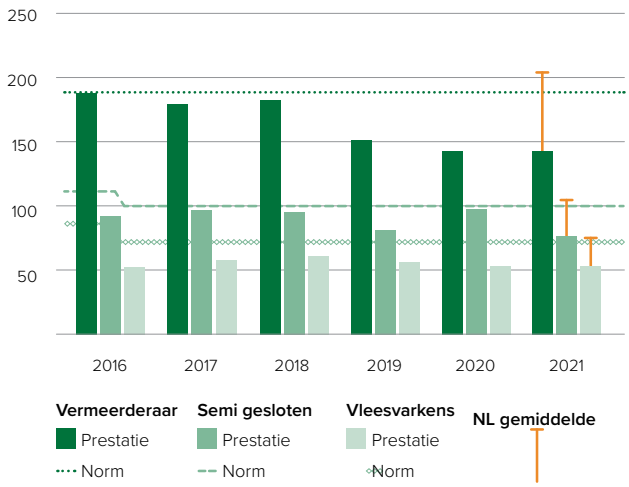

Zink

Aanvoer per 1000 kg groei

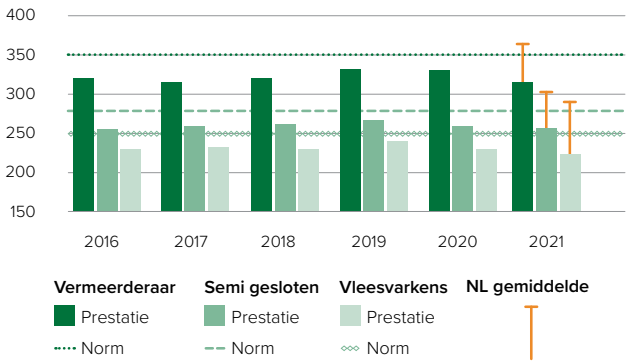

AMMONIAK

Ammoniak is een stof die vrijkomt uit mest. In hoge concentraties kan ammoniak schadelijk zijn voor dier, mens en milieu. De hoeveelheid ammoniak die wordt uitgestoten wordt bepaald door het gekozen stalsysteem.

Ammoniak

Kg NH_3 per dierplaats per jaar

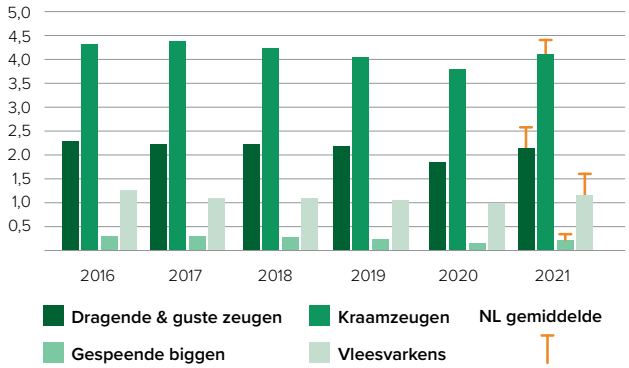

Aantal plaatsen per diersoort

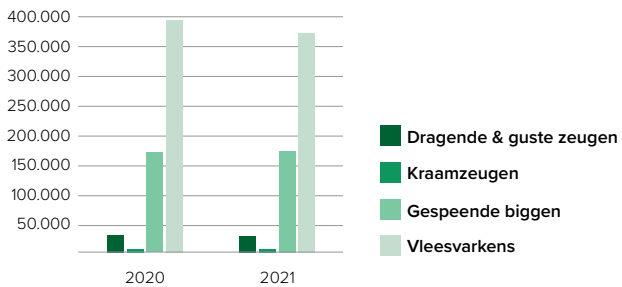

Kg NH_3

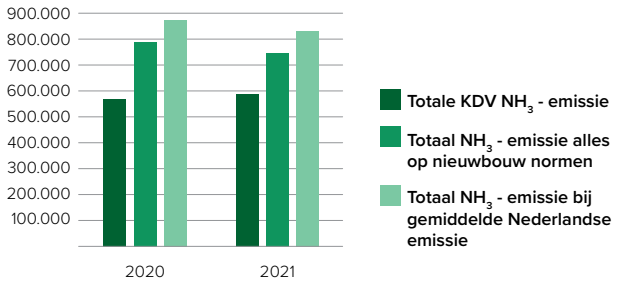

KDV prestatie 2021 t.o.v. nieuwbouw normen 28% beter.
KDV prestatie 2021 t.o.v. Nederlandse gemiddelde 10% beter.

In de laatste tabel is aangegeven hoeveel kilogram NH3 vanuit alle bedrijven binnen KDV is geëmiteerd in 2020.
In de tweede rij is de totale hoeveelheid NH3 weergegeven die diezelfde bedrijven zouden uitstoten als daar alle stallen volgens de nieubouw norm gebouwd zouden zijn.
In de derde rij is weergegeven wat de NH3 uitstoot zou zijn van diezelfde bedrijven als hun voorzieningen gebaseerd zouden zijn op basis van het Nederlands gemiddelde.

ENERGIE

Als KDV streven we naar een energieneutrale varkenshouderij. We komen steeds dichter bij dat doel: binnen de keten zijn al meerdere varkenshouders netto energieproducent. Om dat te realiseren werkten we de afgelopen 25 jaar hard aan de ontwikkeling van een oplossing. De laatste innovatie was dagontmesting in combinatie met monovergisting: dagverse mest wordt via een vergistingsinstallatie omgezet in biogas en zorgt zo voor de productie van warmte en elektriciteit.

Energieverbruik

MJ/1000 kilogram groei

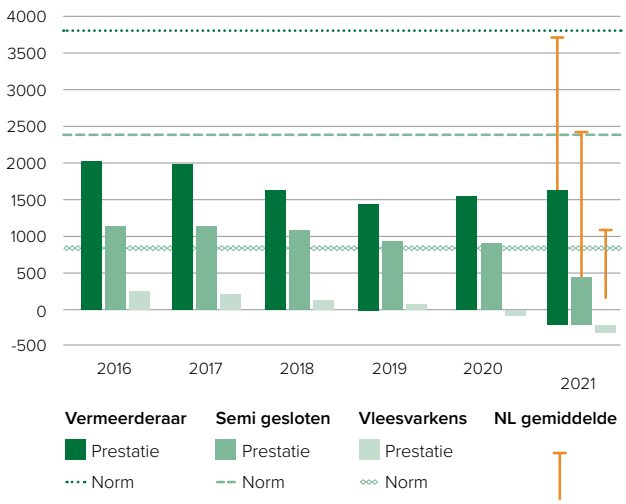

DIERGEZONDHEID

Diergezondheid komt dierenwelzijn en bedrijfsresultaat ten goede. Daarom streven we als KDV naar zo gezond mogelijke dieren. Dat we daar succesvol in zijn blijkt uit de minimale hoeveelheid antibiotica die bij KDV-varkens wordt gebruikt. Ook stijgt de hoeveelheid KDV-varkens die gegarandeerd nooit behandeld zijn met antibiotica snel. Zij worden uitgeselecteerd voor ons Antibioticavrij Leven Garantie-concept.

DDD

Dierdagdosering

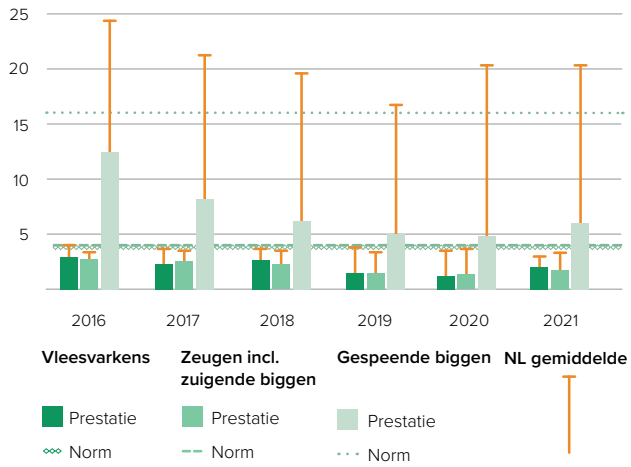

In 2015 is de registratie van antibiotica naar de diercategoriën landelijk gewijzigd. Spiltsing van diercategorie zeugen in zeugen met zuigende biggen en speenbiggen.

UITVAL

Een andere belangrijke indicator voor de diergezond is het uitvalpercentage bij de gespeende biggen en vleesvarkens.

Uitval

Percentage

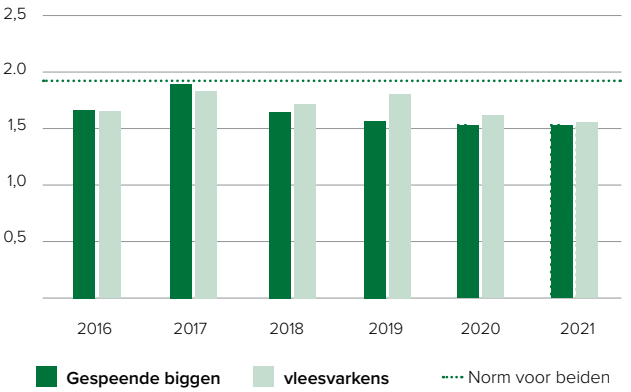

Vanaf 2016 is een iets andere berekingswijzen gewerkt waardoor gas iets zwaarder meegenomen werd. Cijfers 2016 zijn 7 % , 4 % en 2 % hoger bij respectievelijk de vermeerderaar, gesloten bedrijf en vleesvarkenshouder dan volgens de oude methode.

Haal de kennis van KDV in de stal

ALTIJD OP DE HOOGTE

KDV-boeren die meedoen in Smart Farming worden voorzien van de beste informatie over hun eigen bedrijf. Bovendien krijgen ze de mogelijkheid de eigen prestatie te vergelijken met de andere deelnemers. Via de speciale apps hebben ze realtime inzicht in de belangrijkste kengetallen. Zo zijn ze altijd op de hoogte van hun prestaties.